

DOKUMENT EA

EA – 5/03

**Pokyny pro implementaci ISO/IEC 17020 v oblasti ohledání
místa činu**

Překlad ČIA - listopad 2009

ČESKÝ INSTITUT PRO AKREDITACI
obecně prospěšná společnost

Účelem tohoto dokumentu je poskytnout návod k použití normy ISO/IEC 17020 v oblasti ohledání místa činu v procesu vyšetřování. Jeho záměrem je rovněž harmonizovat posuzování orgánů provádějících ohledání místa činu pro účely akreditace. Norma ISO/IEC 17020 zůstává směrodatným dokumentem a IAF/ILAC-A4 je dokumentem nejvyšší úrovně se všeobecnými pokyny. V případech, kdy je text normy ISO/IEC 17020 nebo pokynu IAF/ILAC-A4 dostačující, nebyly do tohoto dokumentu zahrnuty žádné další pokyny. Tento dokument byl schválen valným shromážděním EA dne 17. listopadu 2008 a valným shromážděním ENFSI dne 15. května 2008.

Autorství

Tento dokument byl vypracován společnou pracovní skupinou EA-ENFSI pro jakost ohledání místa činu jménem EA a ENFSI.

Úřední jazyk

Text je možno překládat do dalších jazyků, jak bude požadováno. Definitivní verzí zůstává verze v angličtině.

Copyright

Držiteli autorských práv na tento text jsou společně EA a ENFSI. Text není možno kopírovat pro účely dalšího prodeje.

Další informace

Pro další informace o této publikaci se obraťte na vašeho národního člena EA nebo ENFSI. Aktuální informace si prosím ověřte na internetových stránkách EA a ENFSI.

Kategorie 3 - Sektorově specifické dokumenty EA MLA

Datum schválení: listopad 2008

Datum implementace:

Pro současné akreditace podle normy ISO/IEC 17020 pro ohledání místa činu musí být tento dokument implementován nejpozději do roka od data schválení. Pro nové žádosti o akreditaci může platit okamžitě a nejpozději do jednoho roku od data schválení.

Národní člen EA:

Český institut pro akreditaci, o.p.s.

Opletalova 41, 110 00, Praha 1 – Nové Město

Telefon: 221 004 501

Fax: 221 004 408

E-mail: mail@cai.cz

OBSAH

<i>ÚVOD</i>	4
1. PŘEDMĚT NORMY	6
1.1 Pokyny k 1.1 ISO/IEC 17020	6
1.2 Pokyny k 1.2 ISO/IEC 17020	6
1.3 Pokyny k 1.3 ISO/IEC 17020	6
1.4 Pokyny k 1.4 ISO/IEC 17020	6
2. DEFINICE	7
2.1 Zákazník.....	7
2.2 Kontaminace	7
2.3 Místo činu	7
2.4 Věcný důkaz.....	7
2.5 Důkaz	7
2.6 Forenzní proces	7
2.7 Nestrannost.....	7
2.8 Inspekční orgán	7
2.9 Vyšetřovatel	7
2.10 Neshoda.....	8
2.11 Systém jakosti	8
2.12 Subdodavatel.....	8
2.13 Externí pracovníci	8
3. ADMINISTRATIVNĚ – SPRÁVNÍ POŽADAVKY	8
3.1 Pokyny k čl. 3.3 ISO/IEC 17020.....	8
3.2 Pokyny k čl. 3.4 ISO/IEC 17020.....	8
4. NEZÁVISLOST, NESTRANNOST A VĚROHODNOST	9
4.1 Pokyny k čl. 4.1 ISO/IEC 17020.....	9
4.2 Pokyny k čl. 4.2.1 ISO/IEC 17020.....	9
4.3 Pokyny k čl. 4.2.2 ISO/IEC 17020.....	10
4.4 Pokyny k čl. 4.2.3 ISO/IEC 17020.....	10
5. SYSTÉM JAKOSTI	11
5.1 Pokyny k čl. 7.6 písm. a) ISO/IEC 17020.....	11
5.2 Pokyny k čl. 7.6 písm. b) ISO/IEC 17020	11
5.3 Pokyny k čl. 7.6 písm. c) ISO/IEC 17020.....	11
5.4 Pokyny k čl. 7.6 písm. d) ISO/IEC 17020	11
5.5 Pokyny k čl. 7.7 ISO/IEC 17020.....	12
5.6 Pokyny k čl. 7.8 ISO/IEC 17020.....	12
5.7 Pokyny k čl. 7.9 ISO/IEC 17020.....	13
6. PRACOVNÍCI A SPOLUPRACUJÍCÍ OSOBY	13
6.1 Pokyny k čl. 8.1 ISO/IEC 17020.....	13
6.2 Pokyny k čl. 8.2 ISO/IEC 17020.....	13
6.3 Pokyny k čl. 8.3 ISO/IEC 17020.....	14
6.4 Pokyny k čl. 8.4 ISO/IEC 17020.....	14
6.5 Pokyny k čl. 8.5 ISO/IEC 17020.....	14
6.6 Pokyny k čl. 8.6 ISO/IEC 17020.....	15
7. ZAŘÍZENÍ A PŘÍSLUŠENSTVÍ	15
7.1 Pokyny k čl. 9.1 ISO/IEC 17020.....	15
7.2 Pokyny k čl. 9.2 ISO/IEC 17020.....	15
7.3 Pokyny k čl. 9.3 ISO/IEC 17020.....	16
7.4 Pokyny k čl. 9.4 ISO/IEC 17020.....	16
7.5 Pokyny k čl. 9.5 ISO/IEC 17020.....	16

7.6 Pokyny k čl. 9.6 ISO/IEC 17020.....	16
7.7 Pokyny k čl. 9.7 ISO/IEC 17020.....	16
7.8 Pokyny k čl. 9.10 ISO/IEC 17020.....	16
7.9 Pokyny k čl. 9.13 ISO/IEC 17020.....	16
7.10 Pokyny k čl. 9.14 ISO/IEC 17020.....	16
7.11 Pokyny k čl. 9.15 ISO/IEC 17020.....	17
8. <i>INSPEKČNÍ METODY A POSTUPY</i>	17
8.1 Pokyny k čl. 10.1 ISO/IEC 17020.....	17
8.2 Pokyny k čl. 10.2 ISO/IEC 17020.....	17
8.3 Pokyny k čl. 10.3 ISO/IEC 17020.....	17
8.4 Pokyny k čl. 10.5 ISO/IEC 17020.....	17
8.5 Pokyny k čl. 10.8 ISO/IEC 17020.....	18
9. <i>MANIPULACE SE VZORKY A PŘEDMĚTY INSPEKCE [DŮKAZY]</i>	18
9.1 Pokyny k čl. 11.1 ISO/IEC 17020.....	18
9.2 Pokyny k čl. 11.2 ISO/IEC 17020.....	18
9.3 Pokyny k čl. 11.3 ISO/IEC 17020.....	19
9.4 Pokyny k čl. 11.4 ISO/IEC 17020.....	19
10. <i>ZÁZNAMY</i>	19
11. <i>INSPEKČNÍ ZPRÁVY (PROTOKOLY O OHLEDÁNÍ MÍSTA ČINU)</i>	20
11.1 Pokyny k čl. 13.1 ISO/IEC 17020.....	20
11.2 Pokyny k čl. 13.2 ISO/IEC 17020.....	20
11.3 Pokyny k čl. 13.4 ISO/IEC 17020.....	20
12. <i>SUBDODAVATELSKÉ VZTAHY</i>	20
12.1 Pokyny k čl. 14.1 ISO/IEC 17020.....	20
12.2 Pokyny k čl. 14.3 ISO/IEC 17020.....	20
13. <i>STÍŽNOSTI A ODVOLÁNÍ</i>	21
14. <i>SPOLUPRÁCE</i>	21
<i>LITERATURA</i>	21

ÚVOD

Tento dokument s pokyny byl vypracován společnou pracovní skupinou ENFSI / EA tvořenou odborníky z praxe působícími ve forenzní oblasti, vyšetřovateli působícími na místě činu a odborníky z oblasti akreditace. Při přípravě tohoto dokumentu s pokyny byly vyžádány podněty od odborníků z celé Evropy a kromě toho pracovní skupina vycházela ze stávajících dokumentů, které se již v Evropě používají.

Tento dokument s pokyny byl sepsán z iniciativy Evropské sítě forenzních ústavů (ENFSI), která kontaktovala Evropskou spolupráci v oblasti akreditace (EA) za účelem spolupráce na vybudování důvěry a porovnatelnosti v práci na území Evropy, která spočívá v ohledání místa činu.

Při ohledání místa činu se používá značné množství odborného úsudku; když se například provádí rozhodnutí o ohraničení místa činu, musejí vyšetřovatelé využívat odborný úsudek založený nejen na pozorováních učiněných na místě činu, ale rovněž na předchozích zkušenostech. Tento typ rozhodování přetrvává po dobu trvání celého procesu. Bylo tedy velmi přirozené využít normu ISO/IEC 17020 jako základní normu pro ohledání místa činu.

Tento dokument se zabývá procesem od okamžiku, kdy tým provádějící ohledání místa činu, ať již je nazýván jakkoliv, dorazí na místo činu, do doby, kdy je sepsán protokol o ohledání místa činu.

Poté, co si pracovní skupina prostudovala všechny dostupný materiál, rozhodla se, že si nechá Švýcarskou akreditační službou (SAS) vypracovat „Pokyny k posuzování v oblasti získávání forenzních důkazů“ jakožto základní dokument, na kterém se bude pracovat.

Švýcarské akreditační službě patří proto poděkování za to, že umožnila EA a ENFSI použití svého dokumentu jakožto určitého základu pro tyto pokyny.

Práce týmu pro ohledání místa činu obnáší mimo jiné:

- posouzení místa činu;
- naplánování a rozhodování o strategii ohledání;
- provedení ohledání a shromáždění důkazů za použití postupů pro jejich získání, jako jsou získání věcných důkazů z míst, předmětů, osob nebo zvířat (živých nebo mrtvých), jak je požadováno jakožto součást procesu vyšetřování trestného činu;
- rekapitulace provedeného ohledání a v případě potřeby nová analýza;
- zpracování protokolu o ohledání místa činu.

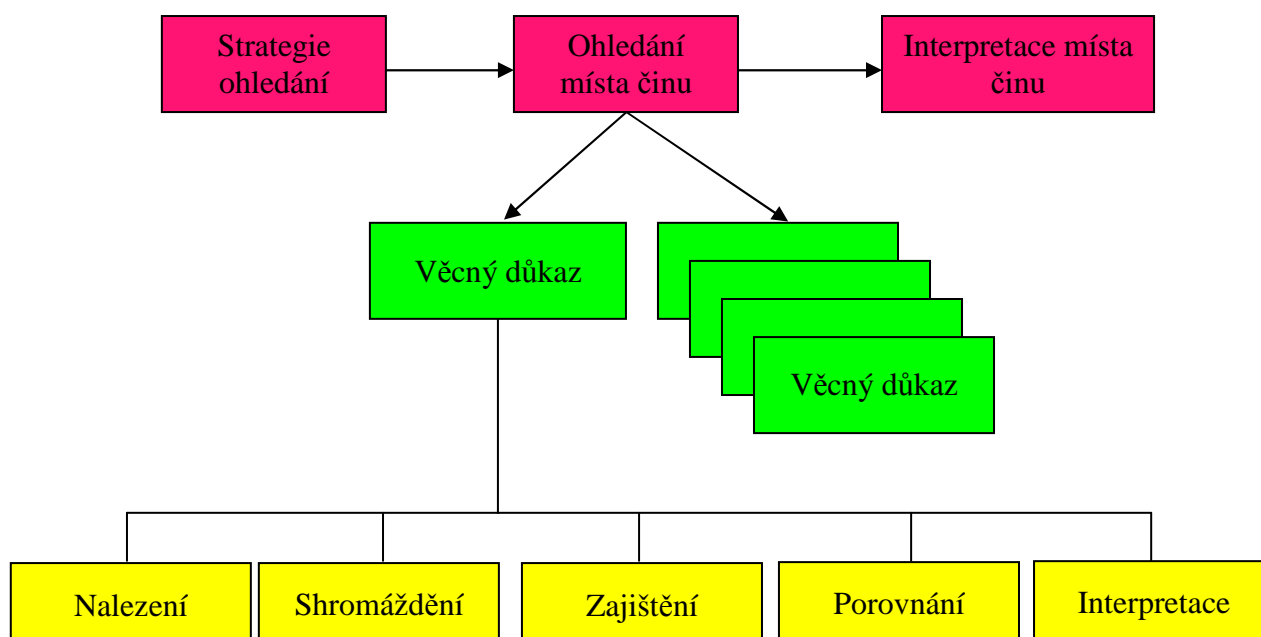
V každé zemi je možno vzhledem k právnímu systému přistupovat k místu činu různým způsobem. V některých zemích provádějí pracovníci forenzních laboratoří části ohledání místa činu a v jiných zemích specializované týmy pro ohledání místa činu provádějí rovněž odběr vzorků a „screening“. Tyto pokyny přistupují k místu činu z pohledu orgánu provádějícího ohledání místa činu a jsou proto založeny na normě ISO/IEC 17020. Některé z činností na místě činu budou vytvářet překrytí mezi tím, co je předmětem normy ISO/IEC 17020, a tím, co je předmětem normy ISO/IEC 17025. Návrhová skupina má rovněž v plánu zabývat se aspekty překrývání a poskytnout stejné pokyny pro obě normy v oblastech překrytí, jimiž jsou například odběr vzorků, prověřovací zkoušky, atd.

Normativní dokumenty a návody, jako je například sada mezinárodních publikací od ASTM International, regulují specifické aspekty forenzní činnosti a poskytují užitečné pokyny pro jejich normalizované provádění. Pro podrobnější seznam technických dokumentů v této oblasti vás odkazujeme na pracovní skupinu pro místa činu na internetových stránkách ENFSI.

Do současné doby však neexistuje žádná mezinárodní norma v oblasti ohledání místa činu, která by pokrývala jak obecná kritéria pro management jakosti, tak pro technické požadavky dané oblasti.

Všeobecné požadavky na ohledání místa činu jsou nejlépe popsány na základě požadavků na orgány odpovědné za provádění inspekcí. Pro účely akreditace je možno čerpat z prvků mezinárodní normy ISO/IEC 17020 „Všeobecná kritéria pro činnost různých typů orgánů provádějících inspekci“, které jsou náležitě přizpůsobeny a podrobněji vysvětleny v tomto dokumentu s pokyny za účelem usnadnění systematického posuzování způsobilosti.

Následující schéma ukazuje některé z prvků práce při ohledání místa činu.

1. PŘEDMĚT NORMY

1.1 Pokyny k čl. 1.1 ISO/IEC 17020

Forenzní proces na místě činu zahrnuje přezkoumání počáteční činnosti na místě činu, vytvoření strategie pro ohledání místa činu, získání důkazů, interpretaci zjištěných skutečností, rozhodnutí o dalším ohledání a uložení věcných důkazů. Tento proces má tedy různé fáze činnosti, včetně následujících:

- Posouzení: místo činu
- Plánování: strategie ohledání místa činu
- Provedení: ohledání místa činu, získání důkazů, práce s věcnými důkazy a jejich náležitě uložení
- Provedení: provedení odpovídajícího ohledání a zkoušek za použití stanovených postupů, zařízení a příslušných kontrol
- Přezkoumání: interpretace zjištěných skutečností, rozhodnutí a v případě potřeby opakované nebo doplňující ohledání místa činu

Dokument neuvádí vždy nezbytně, co je třeba zaznamenat. Má se za to, že je třeba zaznamenat všechny fáze a aspekty vyšetřování.

1.2 Pokyny k čl. 1.2 ISO/IEC 17020

Tento dokument je možno použít jako pokyny jak pro orgány provádějící ohledání místa činu při vytváření systému jakosti, tak pro akreditační orgány při posuzování orgánů provádějících ohledání místa činu.

1.3 Pokyny k čl. 1.3 ISO/IEC 17020

Tyto pokyny jsou založeny na skutečnosti, že daná norma potvrzuje potřebu pokynů pro specifické sektory. Tento dokument neopakuje požadavky normy ISO/IEC 17020 ani pokyny uvedené v IAF/ILAC-A4 tam, kde jsou takové pokyny dostačující. V případech, kdy je zapotřebí interpretace nebo vysvětlení, jsou v tomto dokumentu uvedeny další pokyny. Z tohoto důvodu by se tyto pokyny měly číst souběžně s dokumenty ISO/IEC 17020 a IAF/ILAC-A4. Při použití těchto dvou normativních dokumentů by si čtenář měl být vědom, že kde tyto dokumenty uvádějí slovo „inspektor“, tak ekvivalent pro forenzní oblast je „policejní orgán“, a kde normativní dokumenty uvádějí „inspekci“, je ekvivalentem pro forenzní oblast „ohledání místa činu“, a termín „inspekční orgán“ se vztahuje na orgány pro ohledání místa činu.

1.4 Pokyny k čl. 1.4 ISO/IEC 17020

Jakékoliv prověřování nebo presumptivní zkoušení by mělo být prováděno podle dokumentovaných postupů a záměrem ISO/IEC 17020 je pokrýt tyto postupy s tím, že budou splněna příslušná kritéria ISO/IEC 17025. Když se však používají analytické postupy pro analýzu věcných důkazů, pak by se neměla používat norma ISO/IEC 17020, a pro tuto část postupu by měla být zavedena norma ISO/IEC 17025 nezávisle na tom, zda se tyto postupy provádějí na místě nebo v monitorovaných laboratorních podmínkách.

Pro orgán pokrývající více než jednu oblast forenzního procesu může systém jakosti pokrývat všechny normativní požadavky, aniž by bylo třeba dalších systémů pro každou oblast. Například jeden orgán může mít jeden jednotný systém jakosti splňující požadavky jak normy ISO/IEC 17020, tak i normy ISO/IEC 17025.

2. DEFINICE

2.1 Zákazník

Zákazníkem je za normálních okolností osoba, která žádá policejní orgán, aby provedl ohledání místa činu nebo jeho specifickou část.

2.2 Kontaminace

Kontaminací je nežádoucí zanesení látek nebo stopových materiálů do věcných důkazů.

2.3 Místo činu

Termín „místo činu“ se používá pro označení místa, kde došlo k příslušné události, před konstatováním, zda se zde odehrála nějaká nezákonná činnost či nikoliv. Místo činu není omezeno pouze na lokalitu dané události, ale zahrnuje též oblasti, kde byly provedeny relevantní činnosti před nebo po spáchání činu.

2.4 Věcný důkaz

Věcným důkazem je libovolná položka či vzorek získaný jako součást ohledání. To zahrnuje vše, co bylo získáno z místa činu, včetně celých předmětů, úlomků atd., a odvozených položek, jako jsou stěry, odlitky stop, otisky atd.

2.5 Důkaz

Důkazem je cokoliv, co může prokázat nebo vyvrátit pravdivost nějakého předpokladu, například se jedná o věcný důkaz nebo nedostatek očekávaných zjištění.

2.6 Forenzní proces

Forenzním procesem je shromažďování, zajišťování, vyhodnocení a posuzování všech typů důkazů za použití vědeckých postupů, jakož i nalezení, zdokumentování a uchování důkazů.

2.7 Nestrannost

Skutečná a vnímaná přítomnost objektivity.

Poznámka 1 Objektivita znamená, že neexistují žádné střety zájmů nebo jsou vyřešeny tak, aby neovlivňovaly negativním způsobem následné činnosti oznámeného subjektu.

Poznámka 2 Dalšími termíny, které jsou užitečné při zavádění prvku nestrannosti, jsou: objektivita, nezávislost, oproštění od střetů zájmů, oproštění od předpojatosti, absence předsudků, neutralita, poctivost, nepředpojatost, rovný přístup, nezaujatost, vyrovnanost.

2.8 Inspekční orgán

Inspekčním orgánem se v tomto dokumentu rozumí orgán pro ohledání místa činu používající odborný úsudek pro ohledání (inspekci) místa činu s cílem přispět ke stanovení, co se stalo, kde k tomu došlo, kdy se to událo, jak to proběhlo, proč se to stalo a kdo v tom figuroval.

2.9 Vyšetřovatel

Jedná se o osobu, ať již je nazývána jakkoliv, která je vyškolená k provádění ohledání a/nebo ohledání místa činu. Dalšími názvy používanými pro tuto funkci v rámci EU jsou kriminalistický technik (SOCO), vyšetřovatel (detektiv) na místě činu, vyšetřovatel na místě činu atd. V rámci tohoto dokumentu platí, že vždy, když bude použit termín vyšetřovatel, odkazuje se na funkci „inspektora“, jak se používá v ISO/IEC 17020.

2.10 Neshoda

Neshodou je nesplnění požadavku buď v rámci politik či postupů organizace nebo specifikací zákazníka.

2.11 Systém jakosti

ISO/IEC 17020 používá termín systém jakosti, kdežto ISO/IEC 17025 používá termín systém managementu. V tomto dokumentu byl upřednostněn termín systém jakosti, aby odrazil text normy ISO/IEC 17020. Oba termíny se používají pro odkaz na dokumentovaný systém, ať již má jakýkoliv název, používaný pro řízení technických aspektů, jakosti, administrativních a dalších postupů organizace.

2.12 Subdodavatel

Subdodavatel je najímán pro vykonání práce pro inspekční orgán v rámci vlastní právnické osoby subdodavatele a podle vlastního systému jakosti subdodavatele.

2.13 Externí pracovníci

Jedná se o pracovníky, kteří mají formální smlouvu na práci v rámci právnické osoby a systému jakosti inspekčního orgánu.

3. ADMINISTRATIVNĚ – SPRÁVNÍ POŽADAVKY

3.1 Pokyny k čl. 3.3 ISO/IEC 17020

Přesný předmět činností prováděných policejním orgánem je neustále regulován příslušnými zákony, předpisy, pravidly a příslušným zvláštním pracovním pořádkem orgánu pro vyšetřování trestného činu, který se zabývá daným případem. Se zákazníky nejsou vždy uzavírány smluvní dohody, ani nejsou pro orgány vždy dojednána podrobná zadání pro ohledání místa činu.

Popis rozsahu „inspekce“ (ohledání) se odráží v konkrétním místě činu. Ten je rovněž úzce spojen s plánem akreditace. Každá organizace zapojená do práce na místě činu potřebuje znát vlastní rozsah působnosti a bude třeba, aby jej deklarovala v rámci svého systému jakosti.

3.2 Pokyny k čl. 3.4 ISO/IEC 17020

Je třeba, aby orgán provádějící ohledání místa činu posoudil riziko činnosti, kterou provádí, nezávisle na tom, jak je kryto jeho pojištění. Takové posouzení rizik by muselo zvážit celkové náklady, včetně soudních procesů o odpovědnosti, chyb a vad při odborném úsudku orgánu provádějícího ohledání místa činu. Činnosti orgánu provádějícího ohledání místa činu jsou v některých zemích uvedeny v příslušných předpisech a zákonech. Instituce odpovědné za orgány provádějící ohledání místa činu jsou v těchto situacích odpovědné za jejich činnosti. Nicméně orgán provádějící ohledání místa činu musí odhadnout rizika, která z jeho činnosti vyplývají. Důkaz pro odpovědnost by měl být předložen a závazně zaznamenán.

4. NEZÁVISLOST, NESTRANNOST A VĚROHODNOST

Typ (A, B nebo C) organizace popisuje stupeň nezávislosti organizace ve vztahu k různým zainteresovaným subjektům předmětu (proces, událost nebo vzorek) svého vyhodnocování. Za každých okolností si organizace, ať již se jedná o typ A, B nebo C, musí uchovat svou nestrannost ve vztahu k zainteresovaným subjektům u předmětu svého vyhodnocování. Výběr typu neznamená, že daná organizace není nestranná. Tento výběr znamená pouze, že má různé typy ohrožení své nestrannosti, a musí mít zavedena různá ochranná opatření pro zajištění neporušenosti její nestrannosti.

Ohrožení nestrannosti zahrnují následující:

- a) ohrožení z vlastních zájmů: ohrožení, která vznikají z toho, že nějaká osoba či orgán jedná ve svém vlastním zájmu. Hlavním ohrožením nestrannosti je finanční vlastní zájem;
- b) ohrožení z vlastní kontroly: ohrožení, která vznikají z toho, že nějaká osoba či orgán kontrolují práci, kterou samy vykonaly. Audit systémů managementu zákazníka, jemuž příslušná osoba nebo orgán poskytoval poradenství v oblasti systémů managementu, by byl ohrožením z vlastní kontroly;
- c) ohrožení ze známosti (nebo důvěry): ohrožení, která vznikají z toho, že nějaká osoba či orgán jsou příliš obeznámeni s jinou osobou nebo jí příliš důvěřují namísto toho, aby hledaly objektivní důkazy;
- d) ohrožení z vydírání: ohrožení, která vznikají z toho, že nějaká osoba či orgán vnímají, že jsou otevřeně či skrytě nuceni, jedná se například o hrozbu odvolání nebo nahlášení nadřízenému.

Je třeba, aby orgán provádějící ohledání místa činu (CSI) nezávisle na typu (A, B nebo C), který je mu přiřazen, provedl analýzu ohrožení své nestrannosti a zavedl odpovídající opatření pro svoji ochranu.

Při zvážení právní povahy prací orgánů CSI se potvrzuje, že budou existovat rozdíly v přístupech k výběru příslušného typu. Tyto rozdíly jsou specifické v jednotlivém právním rámci každé země / ekonomiky. Existují též různá chápání důsledků různých typů. Z tohoto důvodu je obtížné harmonizovat výběr typu mezi různými zeměmi. Je proto na každé zemi, aby vyhodnotila případ od případu, jaký typ přiřadit konkrétnímu orgánu a aby vysvětlila trhu důsledky daného výběru. Pokud vznikne potřeba harmonizovat tento aspekt v nějakém regionu nebo na mezinárodní úrovni, příslušné doporučení je ustoupit od přidělování typu.

4.1 Pokyny k čl. 4.1 ISO/IEC 17020

Organizace musí mít jasně zdokumentované politiky a postupy ohledně tlaků na jednotlivce, jež by mohly ovlivnit jejich úsudek. Kromě toho musí organizace mít určitou politiku a postup, které budou dodrženy, pokud bude zjištěna nějaká okolnost spojená s možností, že dojde k narušení úsudku nějaké osoby. Dále je důležité zdokumentovat známé skutečnosti a ukázat, na čem jsou příslušné závěry založeny, když se budou provádět odborná posouzení míst činu.

4.2 Pokyny k čl. 4.2.1 ISO/IEC 17020

Kategorizace inspekčních orgánů jako typ A, B nebo C je v podstatě otázkou nezávislosti.

Z hlediska úkolů a struktury jsou orgány pro ohledání místa činu v podstatě inspekčními orgány ve smyslu normy ISO/IEC 17020, které poskytují služby jako nestranné třetí strany.

Kritéria pro nezávislost inspekčního orgánu typu A jsou následující:

- a) orgán provádějící ohledání místa činu má nezávislou právní subjektivitu nebo je součástí nějaké zákonně identifikovatelné organizace. Tento orgán vždy zůstává zcela nezávislý na dotčených stranách v konkrétních případech nebo se zdrží příslušných činností nebo od nich odstoupí.
- b) Jsou definovány a respektovány postupy a politiky pro zachovávání úplné nezávislosti po celou dobu (například ve vztahu k pracovníkům, financím, rozhodnutím nebo standardním pracovním postupům).
- c) Jednotliví zaměstnanci odpovědní za provádění činností na místě činu nemají žádné přímé vztahy (soukromé či pracovní) s řešeným případem, zainteresovanými osobami nebo zajištěnými důkazy.
- d) Činnosti prováděné orgánem pro ohledání místa činu jsou zpřístupněny všem oprávněným zainteresovaným právnickým osobám v rámci zákonného procesu. Orgán provádějící ohledání místa činu nesmí ukládat nepřiměřené podmínky, finanční či jiné, na oficiálního zákazníka za účelem regulace míry odmítnutí pracovních zakázek nebo získání vyšších výnosů.
- e) V rámci zákona neexistuje žádná diskriminace či upřednostňování jednotlivých oficiálních zákazníků nebo soukromých zákazníků. To se vztahuje na proces přijímání úkolů, realizaci a výběr postupu, který má orgán pro ohledání místa činu respektovat.

Za normálních okolností by orgán provádějící ohledání místa činu splňoval požadavky typu A. Nicméně kvůli povaze ohledání místa činu není před dokončením vyšetřování a vyřešením případu vždy jasné, zda osoby zapojené do daného trestného činu mají ve skutečnosti napojení (například se jedná o příbuzné pracovníků, zaměstnance inspekčního orgánu, atd.) na orgán pro ohledání místa činu. Z tohoto důvodu by tedy bylo třeba, aby tento orgán měl politiky a postupy pro řešení takových situací a aby měl opatření pro zajištění své nestrannosti, pokud by byla napadnuta.

Pokud orgán nesplňuje všechny požadavky typu A, pak by se jednalo o orgán typu C a bylo by třeba, aby splňoval všechny požadavky pro typ C. Je třeba, aby orgán typu C zajistil určitá opatření v rámci dané organizace pro zajištění odpovídajícího rozdělení odpovědností a povinností zodpovídat se při poskytování svých služeb. (Viz též Pokyny k ISO/IEC 17020 4.2.3)

4.3 Pokyny k čl. 4.2.2 ISO/IEC 17020

Pokud má orgán jako svou výlučnou oblast působení vyšetřování trestných činů prováděné v rámci jeho vlastní organizace, pak by bylo třeba, aby tento orgán splňoval požadavky typu B.

4.4 Pokyny k čl. 4.2.3 ISO/IEC 17020

Orgán je kategorizován jako inspekční orgán typu C, když existuje podezření, že daná událost má napojení na strukturu uvnitř samotného inspekčního orgánu nebo nějaké osoby / orgánu, které jsou na něj přímo napojeny.

Kritéria pro typ C, která je třeba splnit, jsou uvedena níže.

- a) Orgán pro ohledání místa činu nemusí být samostatnou částí orgánu (např. policie), ale musí být identifikovatelná v rámci organizace.
- b) Služby jsou obecně poskytovány pro oficiální zákazníky z oblasti zákonného procesu (např. různé oprávněné orgány). Zákonné požadavky a omezení pak definují použitý postup.
- c) Za výjimečných okolností je možno uzavírat soukromé smlouvy, například s pojišťovnami, v souladu s právními požadavky a omezeními.

- d) Systém jakosti rovněž definuje postup v případě, že nějaký orgán či zaměstnanec v rámci mateřské organizace orgánu provádějícího ohledání místa činu je nebo by mohl být zapleten do vyšetřovaného případu.
- e) Existují pokyny pro případ, že s výhradou ustanovení trestního nebo občanského práva bude zaměstnanec orgánu provádějícího ohledání místa činu zapleten do vyšetřovaného případu. Kromě toho existují pokyny pro případ, že budou uzavřeny smlouvy se soukromými organizacemi (např. pojišťovnami).

Zaměstnanci orgánu provádějícího ohledání místa činu nesmějí být vystaveni (pro žádný z uvedených tří typů inspekčních orgánů definovaných výše a v souladu s normou ISO/IEC 17020) žádným komerčním, finančním či osobním vlivům, které by mohly narušit jejich konečný úsudek.

Rovněž platí, že ani vyšetřované osoby, ani interní orgány nesmějí být zvýhodněny či znevýhodněny tím, že příslušný případ je řešen jejich vlastním orgánem provádějícím ohledání místa činu. Jestliže nějaký odpovědný orgán vyjádří legitimní pochybnosti, pokud jde o nezávislost a nestrannost ohledání místa činu, měly by nadřízené orgány pověřit daným úkolem jiný orgán CSI.

Jestliže budou výsledky vyšetřování zpochybněny, pak by sporné výsledky měly být předány způsobilému orgánu. V tomto procesu by neměla figurovat ani organizace vyjadřující pochybnosti, ani organizace, která prováděla vyšetřování.

5. SYSTÉM JAKOSTI

5.1 Pokyny k čl. 7.6 písm. a) ISO/IEC 17020

Aktuální verze veškeré příslušné dokumentace budou k dispozici na všech místech a všem příslušným pracovníkům. To zaručí, že všichni pracovníci provádějící stejné funkce ve stejnou dobu budou tak činit přesně stejným způsobem a podle stejné verze protokolu. Standardní operační postupy (SOP), příručky jakosti a referenční příručky je možno uchovávat na různých médiích, např. v tištěné podobě či elektronicky. Příručky a SOP nemusejí být nutně v tištěné podobě.

5.2 Pokyny k čl. 7.6 písm. b) ISO/IEC 17020

Při výběru určitého systému je nutno vzít v úvahu proveditelnost řídicích dokumentů a snadnost zajištění toho, aby byly kdykoliv k dispozici stejné verze standardního operačního postupu, příručky jakosti a referenční příručky.

5.3 Pokyny k čl. 7.6 písm. c) ISO/IEC 17020

Je třeba, aby byly splněny požadavky příslušného právního systému, které se týkají stavu omezení, a tato skutečnost bude mít vliv na to, po jak dlouhou dobu je nutno uchovávat nahrazené dokumenty. Je třeba, aby po stanovenou dobu byla uchovávána jen jedna kopie (tištěná či elektronická) nahrazených dokumentů.

5.4 Pokyny k čl. 7.6 písm. d) ISO/IEC 17020

Dalším stranám je třeba oznamovat pouze významné změny dokumentů. Příklady dalších stran, jak je uvedeno v dané normě, by mohly být:

- zákazník, pokud jde o výsledky vyšetřování;
- laboratoř provádějící analýzy, pokud jde o práci s věcnými důkazy, atd.;
- subdodavatelé, pokud jde o změny pokynů, atd.

5.5 Pokyny k čl. 7.7 ISO/IEC 17020

Orgán provádějící ohledání místa činu by měl systematicky plánovat a provádět v pravidelných intervalech interní audity za účelem porovnání systému jakosti s kritérii normy ISO/IEC 17020 a prověření efektivity stanovených písemných postupů při jejich zavádění do praxe. Výsledek interního auditu by měl být prezentován zainteresovaným subjektům a měla by být společně dohodnuta opatření k nápravě, která by po své realizaci měla být prověřena z hlediska své efektivity. Počet a rozsah interních auditů vzhledem k „průvodním postupům k ohledání místa činu“ by měly být naplánovány tak, aby určitý náhodný výběr shromážděný během roku bylo možno použít pro vytvoření jasnějšího obrazu všech systémových prvků a procesů systému jakosti.

Mělo by být provedeno kritické posouzení různých bodů auditu. To by mělo umožnit průběžné vzdělávání v rámci organizace, kdy případné vady jsou systematicky odhalovány a řešeny. Nutnou podmínkou v této souvislosti jsou objektivní analýza výsledků a kritické schopnosti zaměstnanců.

Osoby provádějící interní audit by měly být nezávislé na činnostech, jejichž audit provádějí.

Interní audit by měl v typickém případě pokrývat přinejmenším

- systém jakosti
- realizaci systému jakosti
- záznamy jednotlivých případů a
- witness audity.

Pro ty, kteří potřebují více pokynů k provádění auditu, doporučujeme ISO 19011:2002.

5.6 Pokyny k čl. 7.8 ISO/IEC 17020

Politika a postupy pro zpětnou vazbu a opatření k nápravě musejí zajistit, aby:

1. byly určeny odpovědnosti a oprávnění pro řešení neshodné práce a aby byla definována opatření (včetně zastavení práce a odepření protokolů z místa činu, jak bude třeba) a aby tato opatření byla podniknuta, když bude zjištěna neshodná práce;
2. bylo provedeno vyhodnocení významu neshodné práce;
3. byla okamžitě provedena náprava, společně s jakýmkoliv rozhodnutím ohledně přijatelnosti neshodné práce;
4. byl zákazník v případech, kdy to bude třeba, informován a práce byly odvolány;
5. byla definována odpovědnost za povolení pokračování v pracích.

V případech, kdy bude vyhodnocení naznačovat, že by se neshodná práce mohla opakovat nebo že existují pochybnosti ohledně souladu činností orgánu provádějícího ohledání místa činu s jeho vlastními politikami a postupy, měly by být respektovány návazné postupy pro opatření k nápravě.

Orgán provádějící ohledání místa činu by měl stanovit politiky a postupy a v případě potřeby jmenovat odpovídající osoby pro provádění opatření k nápravě, když budou zjištěny případy neshodné práce. Problém se systémem jakosti nebo s technickými činnostmi orgánu provádějícího ohledání místa činu může být zjištěn prostřednictvím širokého spektra činností, jako jsou např. kontrola neshodných prací, interní nebo externí audity, přezkoumání vedením, zpětná vazba od zákazníků a z pozorování učiněných vyšetřovateli. Doporučuje se, aby byly postupy pro opatření k nápravě zahájeny vyšetřováním za účelem stanovení základní příčiny problému. [2]

Analýza příčin je klíčovou a někdy nejobtížnější součástí procedury opatření k nápravě. Často totiž základní příčina není zřejmá, a proto se požaduje pečlivá analýza všech potenciálních příčin problému. Potenciální příčiny by mohly zahrnovat požadavky zákazníků, věcné důkazy, specifikace věcných důkazů, metody a postupy, schopnosti a výcvik pracovníků, spotřební položky nebo zařízení a jejich kalibraci a údržbu. [2]

5.7 Pokyny k čl. 7.9 ISO/IEC 17020

Vedením je za normálních okolností prováděno podrobné roční přezkoumání systému jakosti orgánu provádějícího ohledání místa činu, aby bylo umožněno hodnocení efektivity zavedených procesů.

Posuzování by mělo jako určité minimum brát v úvahu následující aspekty [2]:

- a) Zprávy od dohlížecích nebo vedoucích pracovníků (vedoucí pracovníci oddělení nebo skupin) ohledně prováděných prací, technického zaměření, dosažených výsledků a oblastí s prostorem pro zlepšení
- b) Vhodnost závazných předpisů a postupů, jež byly zavedeny, jakož i závěrů a výsledků z nich odvozených
- c) Výsledky interních auditů a „přívodních postupů pro ohledání místa činu“
- d) Stížností a reklamace zákazníka (opatření k nápravě a preventivní opatření) nebo zprávy vydané pro probíhající nebo uzavřená právní řízení
- e) Zpětná vazba od zákazníků
- f) Stanovené úpravy požadované pro systém jakosti
- g) Posouzení externími orgány (příkladem externích orgánů jsou např. akreditační orgány, státní auditoři atd.)
- h) Prohlášení o realizaci a vhodnosti pracovních a technických zdrojů
- i) Budoucí plány a odhady nákladů pro nové oblasti činností (kde to bude přicházet v úvahu)
- j) Prohlášení o nutnosti průběžného výcviku a profesního rozvoje a informace o provedených činnostech

6. PRACOVNÍCI A SPOLUPRACUJÍCÍ OSOBY

6.1 Pokyny k čl. 8.1 ISO/IEC 17020

Smlouvy s externími pracovníky by měly řešit dohody o zachování mlčenlivosti, jako tomu je u stálých zaměstnanců. Tyto smlouvy musejí zajistit kontinuitu, dostupnost a chování externích pracovníků působících při ohledání místa činu.

6.2 Pokyny k čl. 8.2 ISO/IEC 17020

Systém jakosti by měl definovat každou roli při ohledání místa činu se specifickými požadavky na kvalifikaci, výcvik, zkušenosti a znalosti pro ty úkoly, které tyto pracovníci provádějí. Způsobnost využívaných externích pracovníků je odpovědností orgánu provádějícího ohledání místa činu. To může být prováděno zaměstnáváním pracovníků z nějaké organizace akreditované v požadované oblasti, přestože jejich způsobilost musí být stále ještě ověřena inspekčním orgánem.

Každý člen pracovního týmu si musí být vědom své role a jejího omezení. Tyto informace musejí být podány písemnou formou, aby se zabránilo nedorozuměním.

Termín „příslušná znalost technologie“ se vztahuje na porozumění technologii na pozadí trestného činu (např. střelné zbraně) a technologii používané pro vyšetřování trestného činu (např. otisky prstů, analýza DNA, analýza krevních vzorků).

Porozumění „významu odchylek“ požaduje, aby pracovníci provádějící ohledání místa činu rozeznali význam specifik a postupů u konkrétních druhů činů, například v případě inscenovaného vloupání.

6.3 Pokyny k čl. 8.3 ISO/IEC 17020

Musí být zaveden aktuální zdokumentovaný výcvikový program, který bude zahrnovat posouzení způsobilosti se stanovenými kritérii za účelem prohlášení osoby za způsobilou (např. ENFSI-QCC Zabezpečování způsobilosti pro pracovníky ENFSI působící ve forenzním procesu - přehled).

Termín „způsobilý“ je definován jako mající požadované znalosti, dovednosti a schopnosti k provedení daného úkolu. Mít kvalifikaci, výcvik a praxi nezaručuje praktickou způsobilost v oblasti ohledání místa činu nebo zdravý odborný úsudek. Z tohoto důvodu vedení nebo odpovědné osoby musejí být schopny prokázat, že příslušní pracovníci jsou způsobilí, a to provedením posouzení jejich znalostí a dovedností proti stanoveným kritériím. Výcvik musí probíhat podle stanoveného programu a posuzování způsobilosti musí být konzistentním způsobem aplikováno na všechny. Je třeba, aby se posuzování odehrávalo na každé úrovni profesního rozvoje pro příslušné osoby. Příslušným rolím musejí být přiřazena kritéria akceptace, aby bylo možno určit způsobilost. Tam, kde to bude třeba, měly by výcvikové programy zahrnovat informace znalců.

Měl by být zahrnut uváděcí postup pro nové zaměstnance a tento postup by měl dokumentovat požadovanou dobu zácviku, požadovaný výcvik a dohled. Tento program se může měnit v závislosti na schopnosti, kvalifikacích a praxi osob, jež se zúčastní výcviku.

Vstupní proces pro vyšetřovatele by měl být v první řadě založen na jejich odbornosti, specializovaných znalostech a jejich praktických zkušenostech. Jako příklad toho, jak je možné provést tento proces v orgánech provádějících ohledání místa činu, je postup, kdy by všichni jmenovaní pracovníci mohli:

- a) navštívit všechny oblasti činnosti orgánu provádějícího ohledání místa činu, které jsou pro ně relevantní, během jejich uváděcí doby a obdržet podrobnější vysvětlení systému jakosti;
- b) pracovat pod dohledem zkušeného pracovníka, dokud nebudou považováni za způsobilé;
- c) obdržet průběžný výcvik a profesní rozvoj ve vztahu k rychlému vývoji vědy a techniky v rozsahu jejich vlastní specializace.

Kroky a) až c) by byly naplánovány a zdokumentovány pro všechny vyšetřovatele a byly by s nimi projednány znalosti, které získají a osobní rozvoj, jehož dosáhnou.

Politika orgánu provádějícího ohledání místa činu zahrnuje rovněž postupy pro opakovaný výcvik a udržování dovedností a odborných znalostí, včetně aktualizací s ohledem na nejnovější vývojové trendy v oblasti ohledání místa činu.

Pro výcvik pracovníků je možno použít způsobilé externí výcvikové orgány.

6.4 Pokyny k čl. 8.4 ISO/IEC 17020

Všichni členové pracovního týmu, jejichž práce má vliv na výsledek ohledání místa činu, musejí mít aktuální záznam o výcviku, rozvoji a vyhodnocení způsobilosti. Udržování záznamů o způsobilosti bude zdokumentováno a mělo by být dostatečně podrobné na to, aby poskytovalo důkazy o tom, že tito pracovníci byli řádně vyškoleni a že jejich schopnost plnit své úkoly byla formálně posouzena.

6.5 Pokyny k čl. 8.5 ISO/IEC 17020

Měl by být zaveden etický kodex pro ohledání místa činu, který bude zahrnovat pracovní etiku, mlčenlivost, nestrannost, osobní bezpečnost, vztahy s dalšími členy týmu pro ohledání místa činu a veškeré další aspekty potřebné pro zajištění odpovídajícího chování pracovníků provádějících ohledání místa činu.

6.6 Pokyny k čl. 8.6 ISO/IEC 17020

Termín „odměna“ se vztahuje na platy a všechny další požitky, jako jsou například služební automobil, penzijní připojištění, pojištění, atd.

7. ZAŘÍZENÍ A PŘÍSLUŠENSTVÍ

7.1 Pokyny k čl. 9.1 ISO/IEC 17020

Termín „zařízení“ se vztahuje na prostředky, jimiž je možno chránit neporušenost věcných důkazů a používaného vybavení během vyšetřování, jako jsou například stany, skladovací plocha, mobilní kancelář, mobilní laboratoř, atd.

Termín „příslušenství“ se vztahuje na všechny nástroje a přístroje používané pro ohledání místa činu, které je třeba monitorovat a řídit, aby byla zajištěna neporušenost místa činu a příslušných položek. Příslušenství zahrnuje reagenční činidla a jiné referenční materiály.

Orgán provádějící ohledání místa činu nemusí být vlastníkem zařízení nebo příslušenství, která používá. Zařízení a příslušenství mohou být vypůjčena, pronajata, nájímána, pořízena na leasing nebo poskytnuta jinou stranou (například subjektem provádějícím instalaci nebo montáž vybavení). Odpovědnost za vhodnost a kalibrační stav vybavení používaného ve vyšetřování, ať již je vlastněno orgánem provádějícím ohledání místa činu či nikoliv, spočívá výlučně na orgánu provádějícím ohledání místa činu.

Jako určité příklady zařízení a příslušenství je možno zmínit následující systémy:

- dokumentační prostředky, záznamová zařízení a komunikační zdroje
- prostředky zajištění lokality, kde došlo k dané události, za všech možných podmínek prostředí a její popis (datum a čas, povětrnostní podmínky, atd.)
- prostředky BOZP na ochranu vyšetřovatelů a dalších osob účastnících se vyšetřování
- zdroje pro zajištění věcných důkazů za účelem odborného (znaleckého) zkoumání ve zkušebních laboratořích
- zařízení, která umožňují (jednoduché) funkční a analytické zkoušky v místě, kde došlo k události (např. měřicí vybavení)

Orgán provádějící ohledání místa činu by měl monitorovat a zaznamenávat podmínky kalibrovaným zařízením, pokud to bude přicházet v úvahu, a zaznamenat, zda příslušné podmínky jsou mimo meze, v jejichž rámci je možno provádět vyšetřování.

7.2 Pokyny k čl. 9.2 ISO/IEC 17020

Termín „pravidla“ se vztahuje na skutečnost, že je třeba, aby orgán provádějící ohledání místa činu měl sepsané politiky a postupy definující podmínky, za nichž je možno používat příslušenství a zařízení a osoby, kterým je dovoleno je používat. Je třeba, aby orgán provádějící ohledání místa činu měl politiky pro používání jednorázového zařízení, aby bylo zajištěno, že takové zařízení nebude přispívat ke kontaminaci prostřednictvím zneužití nebo opětovného použití.

Termín „přístup“ se vztahuje na povolení použít specifická zařízení a příslušenství. Tento termín se rovněž vztahuje na zákaz použití příslušenství nebo zákaz vstupu na místo činu nepovolaným osobám, jako jsou např. třetí strany.

Použití zařízení a příslušenství nepovolanými osobami by nemělo být povoleno. Pokud bude zjištěno, že nějaká položka se dostala mimo přímou kontrolu orgánu provádějícího ohledání místa činu, je nutno podniknout opatření na potvrzení její další vhodnosti před jejím vrácením k použití. Typická opatření by zahrnovala vizuální prohlídky, kontroly funkčnosti a/nebo novou kalibraci.

7.3 Pokyny k čl. 9.3 ISO/IEC 17020

V této souvislosti termín příslušenství zahrnuje rovněž reagenční činidla, například luminol, hemastix, phosphatesmo, leukokrystalovou violet, atd.

Dalším příkladem jsou digitální kamery zkontrolované z hlediska vhodnosti za použití zkušebního obrazu, který prověří, zda mají správnou barevnou odezvu a rozlišení.

7.4 Pokyny k čl. 9.4 ISO/IEC 17020

Je třeba, aby všechno vybavení, které má vliv na jakost výsledků vyšetřování, bylo buď opatřeno štítkem nebo identifikováno jinými způsoby.

7.5 Pokyny k čl. 9.5 ISO/IEC 17020

Na všechno zařízení, které má vliv na jakost výsledků vyšetřování, se vztahuje údržba. Údržba zahrnuje rovněž kontrolu funkčnosti zařízení, aby bylo zajištěno, že bude řádně pracovat.

7.6 Pokyny k čl. 9.6 ISO/IEC 17020

Všechno zařízení používané pro měření a zkoušky, kde výsledky takových měření a zkoušek mají významný vliv na výsledky a interpretaci ohledání místa činu, musí být sledovatelným způsobem kalibrováno.

V případech, kdy se bude používat zařízení, které není pod přímou kontrolou orgánu provádějícího ohledání místa činu, musí orgán provádějící ohledání místa činu ověřit, že toto zařízení splňuje všechny příslušné požadavky normy ISO/IEC 17020 před jeho použitím pro vyšetřování. Příslušný ověřovací postup musí být zdokumentován a ověřovací záznamy musejí být uchovány.

7.7 Pokyny k čl. 9.7 ISO/IEC 17020

Některé příklady zařízení, které potřebuje kalibraci, jsou následující:

- teploměry,
- hlukoměr,
- 3D laserový skener,
- posuvné měřítko,
- detektor plynu,
- fotoionizační detektor,
- GPS pro identifikaci/lokalizaci příslušného místa,
- laserový dálkoměr, pravítka, mikrometry a měřicí zařízení pro zaznamenávání vzdáleností a rozměrů,
- zapisovače údajů používané pro zaznamenání povětrnostních informací (pro pylovou analýzu a entomologický průzkum).

7.8 Pokyny k čl. 9.10 ISO/IEC 17020

Referenční materiály z hlediska ohledání místa činu se vztahují na materiály pro kontrolu jakosti, které jsou známé a sledovatelné k jejich zdroji a které se používají pro kontrolu správného fungování vybavení a reagenčních činidel.

7.9 Pokyny k čl. 9.13 ISO/IEC 17020

Co je počítačové nebo automatizované zařízení, nemusí být vždy zřejmé. Jedním příkladem je vybavení používané pro digitální zobrazování.

7.10 Pokyny k čl. 9.14 ISO/IEC 17020

Požadavky na vadné zařízení se aplikují též na reagenční činidla. Tyto požadavky jsou relevantní pouze tehdy, když by zařízení a reagenční činidla mohla ovlivnit výsledek vyšetřování.

7.11 Pokyny k čl. 9.15 ISO/IEC 17020

Je nutno vést záznamy o každé položce zařízení a jejím softwaru, jež jsou významné pro prováděná ohledání. Viz též pokyny k 9.4, 9.5 a 9.6.

Dané záznamy by měly zahrnovat alespoň následující aspekty [2]:

- a) identifikace položky zařízení a jejího softwaru;
- b) název výrobce, označení typu a výrobní číslo nebo jinou jednoznačnou identifikaci;
- c) kontroly, zda zařízení splňuje požadavky specifikace;
- d) aktuální umístění, je-li to vhodné;
- e) pokyny a návody výrobce, jsou-li k dispozici, nebo odkaz na jejich umístění;
- f) data, výsledky a kopie zpráv a osvědčení o všech kalibracích, seřizováních a kritériích pro akceptování,
- g) a datum příští kalibrace;
- h) plán údržby tam, kde to je třeba, a doposud provedenou údržbu;
- i) jakékoliv škody, poruchy, úpravy nebo opravy vybavení.

8. INSPEKČNÍ METODY A POSTUPY

8.1 Pokyny k čl. 10.1 ISO/IEC 17020

Zaměstnanci by měli provádět ohledání v souladu s procesy a postupy, které jsou uvedeny v systému jakosti. Tyto procesy mohou být založeny na vnitrostátně a mezinárodně akceptovaných postupech pro práci. V některých případech je možno použít interní postupy.

Za určitých okolností poskytne zákazník dodatečné nebo průvodní informace, které by měly být zvažovány nebo explicitně prozkoumány v okamžiku vyšetřování. Pokud se budou takové dodatečné nebo průvodní informace používat pro inspekci, měl by být orgán provádějící ohledání místa činu schopen zavést nezbytná interní opatření za účelem ověření jejich přesnosti a integrity a měl by je zaznamenat.

8.2 Pokyny k čl. 10.2 ISO/IEC 17020

Pro určitý seznam technických dokumentů pro odběr vzorků v oblasti ohledání místa činu odkazujeme například na internetové stránky ENFSI.

8.3 Pokyny k čl. 10.3 ISO/IEC 17020

Byla-li vnitrostátně nebo mezinárodně uznávaná metoda nebo procedura uznána jako standardní postup není potřebné, aby orgán provádějící ohledání místa činu musel prokazovat, že je vhodná pro daný účel. Takové uznání by mělo být provedeno prostřednictvím vnitrostátních, regionálních nebo mezinárodních normalizačních institutů nebo prostřednictvím sektorových organizací.

Je třeba, aby u modifikovaných verzí standardních metod byla prokázána vhodnost pro daný účel a aby spadaly do kategorie nestandardních metod.

Ve všech případech by orgán provádějící ohledání místa činu měl zajistit, že jeho pracovníci mohou odpovídajícím způsobem používat standardní nebo nestandardní postup.

8.4 Pokyny k čl. 10.5 ISO/IEC 17020

Kvůli povaze ohledání místa činu není rozsah zadání před zahájením ohledání vždy jasný. Požadavky tohoto odstavce by proto měly být přizpůsobeny této skutečnosti.

Orgán provádějící ohledání místa činu by měl mít určitý systém, který zajistí, že prováděná zadání budou neprodleně přezkoumána a buď budou řízena náležitým způsobem nebo budou zamítnuta tam, kde to bude nutné.

Otázky, které je třeba v této souvislosti vzít v úvahu, jsou následující:

- požadované odborné zázemí a odborné znalosti osob provádějících ohledání
- rozsah a konkrétní podmínky příslušného zadání, pokud jsou k dispozici a jsou pochopeny, aby bylo možno vydávat jasné instrukce,
- použití vhodných zdrojů, zařízení a příslušenství,
- průběžné monitorování zadání a úkolů,
- monitorování dokončených zadání nebo úkolů, aby bylo zajištěno, že splňují požadavky a byly provedeny správným způsobem.

Pro podrobné nebo opakované pracovní požadavky mohou být přezkoumání omezena na aspekty času a lidských zdrojů a přijatelným záznamem v takových případech by bylo podepsané akceptování pracovního příkazu řádně oprávněnou osobou.

V situacích, kdy jsou akceptovatelné ústní dohody, by měl inspekční orgán vést záznam o všech požadavcích a instrukcích obdržených ústně, časové údaje a totožnost zástupce zákazníka.

Záznamy o přezkoumání smlouvy musejí být uchovávány.

8.5 Pokyny k čl. 10.8 ISO/IEC 17020

Orgán provádějící ohledání místa činu musí zajistit ohledávajícím bezpečné pracovní postupy, včetně všech potřebných instrukcí ohledně bezpečnostních opatření. Ohledávající musejí dodržovat uvedená bezpečnostní opatření a musejí dbát doporučených činností a nesmějí provádět zakázané činnosti. V této souvislosti musejí používat osobní ochranný oděv, jímž jsou vybaveni, a musejí během své práce na místě činu chránit sebe i své okolí.

9. MANIPULACE SE VZORKY A PŘEDMĚTY INSPEKCE [DŮKAZY]

9.1 Pokyny k čl. 11.1 ISO/IEC 17020

Věcné důkazy shromážděné během ohledání místa činu musejí být jasně a jednoznačně označeny, aby umožňovaly systematické vyhodnocení. Tam, kde to bude třeba, musejí být shromážděné věcné důkazy a místa, kde došlo k jejich nalezení, zdokumentovány nebo charakterizovány za použití vhodných postupů (např. měření, plány, diagramy, fotografie, fotogrammetrie, atd.), aby bylo možno příslušné položky kdykoliv identifikovat a aby bylo možno určit místa, kde byly tyto věcné důkazy nalezeny. Označení věcných důkazů by mělo být v souladu s protokolem o ohledání místa činu.

Odpovídající bezpečnostní opatření jsou požadována pracuje-li se s potenciálně nebezpečnými látkami a položkami.

9.2 Pokyny k čl. 11.2 ISO/IEC 17020

Abnormality a nesrovnalosti jsou zjištěny a pozorovány na místě činu, která nezapadají do koncepce obecného očekávání pro dané místo činu, například se jedná o krádež motorového vozidla a tělo v zavazadlovém prostoru.

Nesrovnalostí věcného důkazu by mohla být chybějící položka, otevřený věcný důkaz nebo to, zda existuje pochybnost ohledně vhodnosti dané položky, například IED¹ (dopisní bomba).

¹ IED: improvizované výbušné zařízení též NVS – nástražný výbušný systém

Abnormality a nesrovnalosti na místě činu, které jsou vyšetřovacímu týmu prezentovány nebo jsou okamžitě vyšetřovacím týmem zjištěny, by měly být zaznamenány a objasněny před zahájením samotného ohledání. Ty by mohly ovlivnit následné směřování ohledání nebo by mohly požadovat nějaký postup na místě, který se odlišuje od standardních postupů u systémů jakosti. Pokud vzniknou pochybnosti ohledně toho, zda je možno řádně získat důkazy za příslušných podmínek, ještě předtím, než dojde k zahájení činností ohledání, bude vedena konzultace s nadřízeným orgánem nebo se zákazníkem ohledně toho, zda a jak by se měly využít zdroje, které jsou k dispozici. Někdy je třeba požádat o další nebo „specializované“ pracovníky nebo technické zdroje pro získání důkazů.

9.3 Pokyny k čl. 11.3 ISO/IEC 17020

Předtím, než budou získány věcné důkazy, by měl ohledávající tým vzít v úvahu podmínky, se kterými se setkal na daném místě, aby bylo zajištěno, že bude možno získat a zdokumentovat věcné důkazy s co nejmenším možným poškozením. Tam, kde to bude třeba, a v závislosti na technických možnostech, jsou věcné důkazy připraveny pro proces odběru vzorků. „Příprava položek“ se v případě ohledání místa činu může vztahovat na „rozhodnutí o pořadí, v jakém budou odebírány vzorky“ nebo na jednání s kolegy ohledně pořadí, v jakém budou příslušné úkony prováděny.

9.4 Pokyny k čl. 11.4 ISO/IEC 17020

Pro právní účely by orgány provádějící ohledání místa činu měly být schopny prokázat, že věcné důkazy, které byly prozkoumány a o kterých byly uvedeny informace v protokolu, jsou ty věcné důkazy, které byly získány na místě činu, aby bylo možno zaručit neporušenost věcného důkazu. Měl by být veden záznam pro „řetězec uchování“ od obdržení položek / věcných důkazů, který bude podrobně uvádět každou osobu nebo orgán, jež budou mít nějakou položku v držení, nebo alternativně místo výskytu takové položky (je-li např. na úložišti). Je třeba, aby byly přijatelná definice a postup pro „řetězec uchování“ přizpůsobeny právním ustanovením každé země.

Vyšetřovací týmy by měly vždy dbát o to, aby bylo zajištěno, že označené věcné důkazy vzaté pro další prozkoumání ve speciální laboratoři budou zajištěny, uloženy a přepraveny, aniž by došlo k jejich kontaminaci (od daného prostředí, povětrnostních podmínek, osob, atd.).

Vrácení nebo odstranění uchovávaného materiálu musejí být dohodnuty se zákazníkem a musejí být zaznamenány písemnou formou. Kromě toho by měl být zaznamenán též jakýkoliv přesun.

10. ZÁZNAMY

Protokol o ohledání místa činu dokumentuje všechny výsledky ohledání místa činu. Jakékoliv další dokumenty ohledně daného vyšetřování by měly být snadno spojeny s příslušným místem činu. Veškeré záznamy musejí být uchovávány a archivovány systematickým způsobem, aby bylo usnadněno jakékoliv následné přezkoumání. Je nezbytné mít zdokumentovaný postup pro nalezení všech příslušných informací spojených s konkrétními místy činu nebo přestupku.

Orgán provádějící ohledání místa činu by měl mít určitý společný postup pro přípravu technických záznamů a poznámek. Tento postup by měl rozlišovat mezi záznamy učiněnými rukou v procesních dokumentech (např. formuláře, kontrolní seznamy, seznamy položek, poznámkové bloky, atd.) a těmi, které jsou učiněny za použití technického vybavení (např. osobní počítače, skenery, fotografické, filmové a zvukové záznamové vybavení, atd.). Po celou dobu by měla být dodržována pravidla pro ochranu údajů, bez ohledu na použitou metodu zaznamenávání.

Záznamy mohou zahrnovat formuláře, smlouvy, pracovní listy, pracovní knihy, checklisty, pracovní poznámky, zákaznickovy poznámky, tištěné materiály a zpětnou vazbu, zprávy z ohledání místa činu, zprávy z interních auditů a přezkoumání vedením, jakož i záznamy opatření k nápravě a preventivních opatření.

11. INSPEKČNÍ ZPRÁVY (PROTOKOLY O OHLEDÁNÍ MÍSTA ČINU)

11.1 Pokyny k čl. 13.1 ISO/IEC 17020

Druh a množství informací požadovaných v protokolu může záviset na právním systému. Ve všech případech by však mělo být jasně uvedeno, co jsou skutečnosti a co jsou interpretace, předpoklady nebo názory.

Rovněž by se mělo poznamenat, že často není možné zachovat situační nebo „k procesu vztažený“ stopový důkaz v pravém slova smyslu, nýbrž že musí být spíše zdokumentován a/nebo změřen za použití vhodných záznamových technik.

11.2 Pokyny k čl. 13.2 ISO/IEC 17020

Protokol by měl obsahovat všechny výsledky prozkoumání a pozorování, včetně vizuálních důkazů, jakož i zjištění a tam, kde je to žádoucí a přípustné, tak i závěry, k nimž pracovníci dospěli z těchto výsledků.

Protokol vydaný vyšetřovacím týmem by měl být úplný a měl by obsahovat informace, pro které může být provedena interpretace.

Orgán zajišťující ohledání místa činu bude muset vytvořit vlastní strukturu a seznam obsahů svých zpráv / protokolů na základě pokynů uvedených v příloze 3 IAF/ILAC-A4.

11.3 Pokyny k čl. 13.4 ISO/IEC 17020

Nesmí být umožněno, aby existovala nejednoznačnost mezi protokolem nebo osvědčením s chybou a odpovídajícím opraveným protokolem. Tomu je možno zabránit nahrazením protokolu nebo osvědčení novým protokolem nebo osvědčením, které budou obsahovat taková slova, jako např. „tento protokol/osvědčení nahrazuje protokol/osvědčení č. XYZ“. Všechna dokumentace související s daným případem musí být uchovávána a na požádání musí být možno tuto dokumentaci předložit.

12. SUBDODAVATELSKÉ VZTAHY

12.1 Pokyny k čl. 14.1 ISO/IEC 17020

Organizace musí být schopna dokončit ohledání míst činu, které se zaváže provést. Za různých okolností je možno použít subdodavatele, jedná se např. o situace:

- a) Rozsáhlé nehodové události / místa, jako jsou například teroristický útok, pád letadla, několikanásobná vražda.
- b) Místo činu vyžaduje specifické odborné zázemí, které daná organizace aktuálně nemá k dispozici, jedná se například o aspekty entomologie, antropologie nebo botaniky.

12.2 Pokyny k čl. 14.3 ISO/IEC 17020

Orgán provádějící ohledání místa činu musí poskytnout odpovídající důkazy ohledně způsobilosti subdodavatelské organizace, jako jsou například osvědčení o akreditaci nebo záznamy o vyhodnocení provedené kvalifikovanými pracovníky podle příslušných postupů.

13. STÍŽNOSTI A ODVOLÁNÍ

Zdokumentované postupy pro vyřizování stížností by měly zahrnovat metody pro zabránění opakování stížností a postupů pro určení oblastí, kde mohou v budoucnu vzniknout potenciální problémy.

Vyšetřování stížnosti by mělo zahrnovat prověření jejího vlivu na případy, jež byly dokončeny dříve a které by mohly podléhat zjištěné neshodě a návazným opatřením, pokud by byla požadována.

Když bude rozhodnutí soudu úspěšně napadnuto a tato skutečnost pak bude znamenat následné napadnutí výsledků ohledání místa činu, bylo by nutno s touto situací naložit jako s odvoláním. Napadnuté skutečnosti by měly být přezkoumány a v případě zjištění nesrovnalostí by měla být podniknuta potřebná opatření. Výsledky by měly vytvořit zpětnou vazbu do přezkoumání vedením, aby bylo možno podniknout rozhodnutí o preventivních opatřeních pro budoucí vyšetřování.

14. SPOLUPRÁCE

Očekává se, že orgán provádějící ohledání místa činu se zúčastní výměny zkušeností s obdobnými organizacemi a normalizace procesů podle potřeby, např. členství v pracovní skupině expertů ENFSI SOC.

LITERATURA

[1] ISO/IEC 17020 Všeobecná kritéria pro činnost různých typů orgánů provádějících inspekci
Pozn.: V ČR vydána jako ČSN EN ISO/IEC 17020

[2] ISO/IEC 17025:2005 Všeobecné požadavky na způsobilost zkušebních a kalibračních laboratoří.
Pozn.: V ČR vydána jako ČSN EN ISO/IEC 17025

[3] ILAC G19

ISO 19011

IAF/ILAC A4, Pokyny k aplikaci normy ISO/IEC 17020

ENFSI – QCC Zabezpečování způsobilosti pro odborníky ENFSI působící v forenzním procesu –
přehled

www.european-accreditation.org, internetové stránky Evropské spolupráce v oblasti akreditace

www.enfsi.eu, internetové stránky Evropské sítě forenzních ústavů